

УДК
73.038.541(09)

DOI:10.30857/2617-
0272.2019.3.5.

ГАЛЬЧІНСЬКА О.С.¹, ГАМАЛІЯ К.О.², ПАШКЕВИЧ К.Л.¹

¹Київський національний університет технологій та дизайну

²Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

АНАЛІЗ ТВОРЧОСТІ ПРОВІДНИХ МИТЦІВ ЛЕНД-АРТУ ХХ СТОЛІТТЯ

Метою статті є дослідження характерних особливостей у творчості провідних митців ленд-арту ХХ ст., аналіз їхнього місця та внеску в загальний розвиток культури, а, також, впливу робіт на творчість митців сьогодення.

Методологія. Методологічною основою дослідження є системний підхід, методи порівняльно-історичного та мистецтвознавчого аналізу.

Результати. Розглянуто творчість провідних митців ленд-арту ХХ ст., в рамках означеної мети. Підтверджено, що джерелом натхнення митців ленд-арту є природа, її явища, а також людина, її внутрішній світ і взаємодія із зовнішнім середовищем. Визначено особливе значення інформаційної складової в мистецтві ленд-арту, оскільки природний простір та горизонт Землі сприймається митцем як цілісне конкретне смислове поле. Проаналізовано, що поняття «ленд-арт» об'єднує величезний діапазон художніх проектів, створених авторами з використанням різноманітних підходів, технік та способів виконання, проте всі вони поєднуються спільним походженням – перетворенням митцем елементу природного ландшафту в арт-об'єкт. Досліджено способи створення та презентації робіт глядачеві з метою формування певної суспільної думки.

Наукова новизна полягає у визначенні особливостей підходів та засобів створення об'єктів мистецтва ленд-арту як маніфестів художників, що звертаються до соціуму з метою формування суспільної думки та привернення уваги до соціальних й екологічних проблем людства.

Практична значущість полягає в тому, що репрезентовані у статті матеріали, їх аналіз та узагальнення можуть бути використані в наукових дослідженнях, присвячених розвитку мистецтва ленд-арту в Україні, а також у визначенні творчого впливу провідних митців ленд-арту ХХ століття на діяльність сучасних митців для подальшого впровадження в авторських творчих проектах.

Ключові слова: дизайн, мистецтво, екологія, екодизайн, культура, творчі проекти.

Вступ. Основною відмінністю мистецтва ленд-арту стало винесення об'єктів за межі арт-просторів і перенесення його в нетипове для художніх творів середовище. Виокремлюється кілька концептуальних напрямів творів ленд-арту: пропагування взаємозв'язку між людиною і природою; акцентування негативного впливу на природу діяльності людини; демонстрація негативних наслідків глобалізації та роль людства у формуванні загального стану екології планети [7, с. 42]. Оскільки Україна, як і всі країни колишнього Радянського Союзу, тривалий час перебувала в умовах інформаційного і

культурного вакууму, про цей вид мистецтва знали лише діячі мистецтва, а для широкого загалу явище ленд-арту залишалось недоступним. Хоча українські митці і працювали в даному напрямку, але активні художні симпозиуми та пленери ленд-арту було започатковано лише наприкінці 80-х рр. ХХ ст. [4, с. 59]. Таким чином, мистецтво ленд-арту за межами України, має тривалішу історію розвитку, демонструє масштабніші роботи, ширше географічне розповсюдження арт-об'єктів світом, а, відповідно, їх автори є впізнаваними аудиторією, а їхня діяльність і творчі досягнення висвітлюються в

інформаційному просторі, користуються підтримкою меценатів, музеїв і глядачів.

Аналіз попередніх досліджень.

Сьогодні в науковій літературі комплексні дослідження соціальної ролі мистецтва ленд-арт, його значення та використання в галузі культури та мистецтва проводяться і в Україні, і за її межами. Зокрема, в історичному і узагальненому контексті Н. М. Кохан [6, 7] розглядає історію виникнення течії ленд-арт у США, а також досліджує питання екології і шляхи вирішення проблем композиційної побудови ландшафту. Автор [8] досліджує екологічні підходи в мистецтві, а також розглядає матеріали, які використовують сучасні дизайнери для створення робіт. У публікації L. Ryan [2] акцентовано на поєднанні мистецтва та екології в творах ленд-арту, а дослідження A. Rigaud [1] присвячене американському ленд-арту, його географії. Для коректного аналізу ленд-арту важливим є розгляд маніфестів митців, його основоположників. Так, в есе R. Smithson [3] наведено реакцію на відхід модернізму від соціальних проблем і запитів, а в маніфестах Mayer Harrison N. and Harrison N. [9] наголошується на екологічних проблемах, що призвели до глобального потепління. Термін «ленд-арт» в українському словнику сучасного мистецтва зафіксовано авторами Г. А. Вишеславським і О. В. Сидор-Гібеліндою [5]. Розвиток мистецтва ленд-арт в Україні досліджено Г. А. Вишеславським [4].

Не зважаючи на широке охоплення досліджуваної проблеми різними авторами, питання знаходиться на початковому етапі його вивчення, а творчі ідеї та маніфести ленд-арту постійно доповнюються новими аспектами. Таким чином, актуалізація концептуальних підходів і принципів створення мистецьких проектів ленд-арту ХХ ст., та їх вплив на твори сьогодення потребує додаткового дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз творчості провідних митців ленд-арту ХХ ст., найбільш масштабних та всесвітньо відомих проектів, визначення основних напрямів та аналіз концептуальних підходів у створенні арт-об'єктів, а також вплив робіт на творчість митців сьогодення.

Результати дослідження. Мистецтво ленд-арт, відоме як земляне мистецтво (або Earthwork), виникло в середині 60-х рр. ХХ ст. у США [6, с. 54]. Художники протестували проти монополізації арт-ринку галереями та арт-дилерами, тому винесли свої творіння за межі класичних арт-просторів з метою відокремитися принципами створення і подачі арт-об'єктів від класичного, традиційного способу демонстрації творів [1, с. 1].

Серед першоджерел ленд-арту великого масштабу слід розглядати «Геогліфи Наски», або «Лінії Наски», – ряд зображень (геогліфів) довжиною 80 км, що розташовані на плато Наска в пустелі Сечура, між містами Наска і Пальпа, у Перу. Геогліфи Наски були створені між 200 рр. до н.е. та 700 рр. н.е., і являють собою кілька сотень різноманітних зображень, серед яких близько 70 фігур тварин і людей. Лінії Наски створені шляхом зняття верхнього шару червоної за кольором пустельної гальки і оголення білого шару ґрунту, таким чином контрастні фігури видно з великої відстані (іл. 1, а). Також серед першоджерел ленд-арту в США можна виділити роботу Фредеріка Лоу Олмстеда (Frederick Law Olmsted) з формування ландшафту Центрального парку в центрі Манхеттена у Нью-Йорку, у 1860–1874 рр. [2, с. 7]. Планування парку мало на меті, перш за все, виявлення скель незвичної форми, підкреслених галявинами, озерами і зеленню дерев. Проект парку Ф. Л. Олмстед посилив стратегічно розташованими мостами та доріжками (іл. 1, б).

Також, митці ленд-арту надихалися мистецтвом філософсько-художнього формування японських садів з їх суто естетично-символічним розміщенням каменів, рослин і доріжок. Прикладом гармонійного середовища можна вважати сад художника Оскара-Клода Моне (Oscar-Claude Monet) у м. Жіверні (Франція), проектування якого розпочато у 1883 р. з розроблення загальної візуальної схеми його формування. Сад створювався впродовж багатьох років із врахуванням досвіду садівництва та ландшафтного дизайну, щоб отримати комфортну обстановку для написання відомих полотен митця – ставків з водяними ліліями (іл. 1, в).

Зауважимо, що існує різниця між ландшафтним дизайном і ленд-артом, яка полягає у змістовному навантаженні творів. Головним завданням під час роботи в ленд-арті є надання твору певної концепції і змісту, внесення власного бачення автором в природний об'єкт. Естетична складова у цьому випадку посувається на другорядний план. Митці ленд-арту прагнуть, щоб глядач став головним героєм твору, знаходився у центрі їхнього мистецького задуму, що споріднює мистецький напрям із перформансом. Своєю творчістю митці ленд-арту прагнуть охопити великі площі й бути вільними від будь-яких просторових або часових обмежень. Таке мистецтво звертається до всіх і одразу, зараз і назавжди. Лише одна умова є непорушною в такому вільному від догматів мистецтві: пейзаж, навіть за умови втручання в нього людини, повинен бути вписаний в натуральний ландшафт, або ж бути його природним елементом.

Серед творців – основоположників даної течії в мистецтві – називають Алана Софіста (Alan Sonfist), який в 1965 році в Нью-Йорку розпочав працювати над внесенням стилістичних видозмін у природне середовище, створювати екологічне мистецтво. Найбільш відома

робота митця – «Пейзаж часу» («Time landscape»): природній ліс, який він посадив у м. Нью-Йорку 1978 р. (іл. 2, б). Ним було створено серію «Пейзажі часу» в широкій світовій геолокації, наприклад, «Круги часу» в м. Флоренції, Італія.

Яскравим представником, засновником і найвідомішим художником, що працював у даній течії, вважається американець Роберт Смітсон (Robert Smithson), який написав в 1968 р. есе «Відкладення розуму в осад. Земні проекти» (A Sedimentation of the Mind: Earth Projects) – маніфест ленд-арту, що став поштовхом до розвитку ленд-арту, у якому митець надав аналіз реакції на відхід модернізму від соціальних проблем і запитів [3, с. 82]. Під час роботи над найвідомішим своїм проектом він втілював концептуальну ідею контрасту латентно-активного спокою в мікро-рухах дрібних каменів, що, за його словами, може зайняти до двох мільйонів років, щоб зрушитися на 30 см [2, с. 3]. Створюючи знаменитий об'єкт ленд-арту «Спіральна дамба» (Spiral Jetty), озеро Грат Солт Лейк, Юта, США, 1970 р. (іл.2 а), митець поєднав скелю, землю, каміння і морські водорості таким чином, щоб сформувати дамбу спіральної форми, довжиною 450 м, доступна для огляду частина якої залежатиме від мінливості рівня води.

Мистецтво ленд-арт найширше представлене американськими митцями Карлом Андре, Еліс Ейкок, Волтером де Марія, Деннісом Опенгеймом, Джеймсом Терреллом та іншими. Серед найвідоміших митців з інших країн зазначимо Пітера Гатчінсона, Енді Голдсуорті, Кріса Дрері, Річарда Лонга з Великобританії, а також Ендрю Роджерса з Австралії. У середині 70-х рр. XX ст. під час економічної рецесії ленд-арт втратив основне джерело фінансування, оскільки масштабні й вартісні проекти фінансувалися переважно меценатами. Взірцем подібних масштабних

проектів, які мають довготривалу реалізацію через брак інвестицій, можна назвати «Місто» («City») Майкла Гейзера (Michael Heizer), що уособлює комплекс споруд, поєднаних між собою в єдине місто в пустелі [1, с. 2]. Робота над проектом розпочата у 1972 р., перший комплекс завершено в 1974 р. на придбаній М. Гейзером землі посеред пустелі Невада, США (іл. 2, в). У загальних обсягах для проекту М. Гейзер використав 7,8 км² землі. Відсутність меценатів проекту унеможливила б втілення концепції «Міста», однак робота просувалася завдяки Майклу Говану – директору Художнього музею Лос-Анджелеса, який посприяв збору коштів на завершення будівництва (12 млн. доларів). Також, президент США Барак Обама в 2015р. видав указ про оголошення цієї землі з долинами і гірськими хребтами в Неваді, а також, проекту, що на ній будується, статусу національного заповідника. «Місто» посеред пустелі з відсутніми комунікаціями являє собою взірць концептуального арт-об'єкту.

Одним з наймасштабніших ленд-арт проектів можна вважати проект Джеймса Террелла (James Turrell), що був започаткований у 1977 р. [1, с. 2]. Його концепцією була видозміна території навколо вулкану «Кратер Родена» («Roden Crater») в Арізоні, США. Художній проект, створений всередині вулканічного конусу як місце для спостереження світла, є втіленням творчих пошуків митця в сфері візуального і психологічного сприйняття художнього твору. Арт-об'єкт розташований посеред пустелі, високо в горах, віддалено від об'єктів, що перешкоджатимуть спостереженню неба. У кратері погаслого вулкана пророблені штучні отвори і тунелі, у котрих розташовані точки спостереження за небом таким чином, щоб відвідувач міг отримати

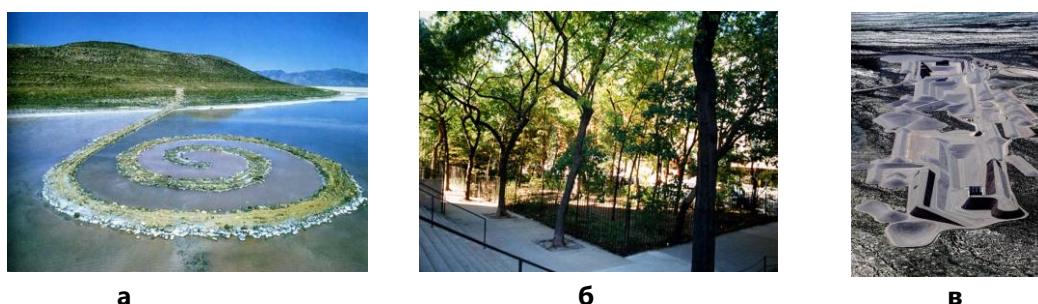
власний емоційний досвід від побаченого. На даний час кратер закритий для відвідувань у зв'язку з продовженням його будівництва, а в планах спорудження 21 кімнати для спостережень і 6 тунелів.

Для американських митців ленд-арту характерною рисою є величезні масштаби творів, тривалість їхнього існування, а також значні задіяні ресурси для реалізації. Наприклад, «Область Блискавки» («Lightning Field»), 1977 р. художника Уолтера Де Марія (Walter De Maria) посідає особливе місце серед творів ленд-арту ХХ ст., оскільки головною концепцією було створення арт-простору, позбавленого будь якого утилітарного призначення. Унікальність арт-об'єкту полягає також в тому, що для втілення ідеї були використані природні явища, які унеможливають використання будь яких електронних пристроїв в даній аномальній зоні, таким чином відвідувач може лише спостерігати і отримувати власний досвід від побаченого. «Область Блискавки» знаходиться під охороною мистецького фонду «Dia», Нью-Йорк, США (іл. 3, а). Ця конструкція складається з 400 відшліфованих стовпів з нержавіючої сталі, рядами встановлених на території, площею одна миля (1,6 км) на один кілометр. Штат Нью-Мексико, США, де розташовано арт-об'єкт, є природною аномальною зоною, яка часто вражається блискавками, тож високі металеві конструкції притягують до себе удари блискавок. Даний твір ленд-арту демонструє використання стихії для реалізації задуму художника [6, с. 56].

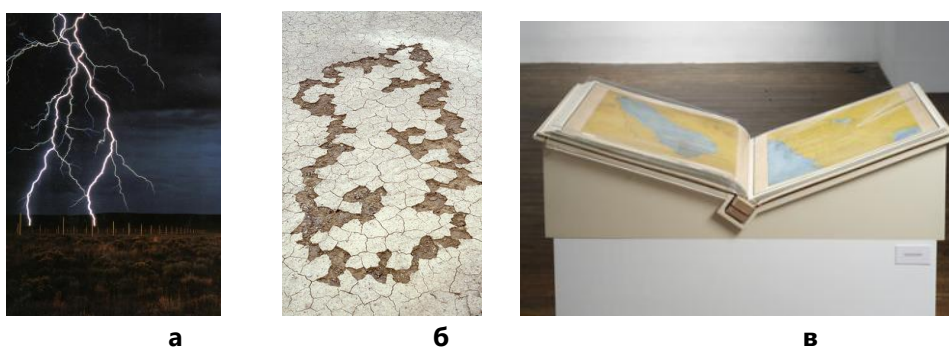
Шотландський художник Енді Голдсуорті (Andy Goldsworthy) створює невеликі за розмірами, у порівнянні з грандіозними масштабами американських митців, об'єкти, які відзначаються незвичними способами створення робіт, шляхом використання простих елементів навколишнього світу [6, с. 57].

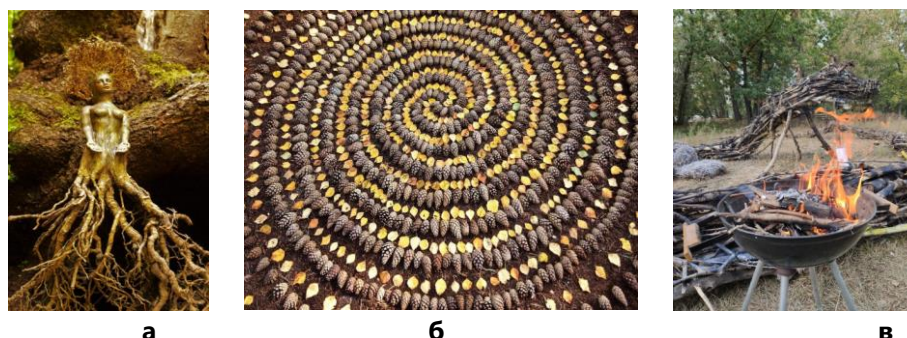
Іл. 1. Першоджерела ленд-арту: а – Лінії Наски, пустеля Сечура, Перу, 200 рр. до н.е. – 700 рр. н.е.; б – Централ парк в м. Нью-Йорк, США, 1860–1874 рр.; в – Сад Клода Моне в м. Жіверні, Франція, 1883 р.

Іл. 2. Роботи засновників ленд-арту: а – «Спіральна дамба», Роберт Смітсон, озеро Грат Солт Лейк, Юта, США, 1970 р; б – «Пейзаж часу», Алан Софіст, м. Нью-Йорк, США 1978 р; в – «Місто», Майкл Гейзер, пустеля Невада, США, 1972 р.

Іл. 3. Проекти художників ленд-арту: а – «Область Блискавки», У. Де Марія, штат Нью-Мексико, США, 1977 р.; б – «Потрісану землю видалили», Е. Голдсуорті, м. Сент Луїс, США, 1986 р.; в – «Цикл лагуни», Х. М. Гаррісон і Н. Гаррісон, Національний центр мистецтва і культури Жоржа Помпіду, м. Париж, Франція 1974-77 рр.

Іл. 4. Роботи сучасних митців ленд-арту: а – «Земля не належить нам: ми належимо Землі», Дебора Берньє, Канада, 2019 р.; б – Без назви, Джеймс Брунт, Великобританія, 2019 р., в – «Полоз», О. Гальчинська, Україна, 2019 р.

Метод створення робіт різноманітний: від мініатюрних за розміром до великих скульптур зі снігу посеред літа. Всі вони навіюють романтичній настрій та філософські роздуми. Головний принцип – використання тих матеріалів, що знаходяться на території місцевості експонування: листя, трава, квіти, каміння, гілки, сніг, лід тощо. Художник створює об'єкти ленд-арту таким чином, щоб привернути увагу до простих речей, які зазвичай залишаються поза увагою, не змінюючи притаманним їм фактур та матеріалів. Роботи еволюціонують під впливом навколишніх факторів, поступово розчиняючись у середовищі й повністю зникаючи з часом [10]. Як приклад, проект «Потріскану землю видалили» («Cracked earth removed») у м. Сент Луїс, США, 1986 р. (іл 3, б), створений шляхом усунення невеличких фрагментів потрісканого ґрунту, який зникне з поверхні землі, щойно піде дощ. Таким чином, з плином часу, основним творчим надбанням художника залишаються фото і відеозйомки його робіт. Голдсуорті Е. своїми творами надає інше бачення простих речей, змушує замислитися над швидкоплинністю часу і природних явищ, та їх значенням в житті людини.

Подружжя Хелен Майер Гаррісон і Ньютона Гаррісон (Helen Mayer Harrison and Newton Harrison) (США) можна віднести до митців – авторів соціально-політичних творів ленд-арту. Вони бачать свою місію найчастіше в дослідницьких проектах як засобах соціальної трансформації [9]. Їхня увага охоплює широкий спектр тем, від біорізноманіття до реставрації вододілів. Гаррісонам вдалося надихнути своєю діяльністю сотні людей, та залучити до спільної справи [2, с. 10]. Однією з їх найвідоміших ранніх робіт є «Цикл лагуни» («The Lagoon Cycle»), 1974-77 рр. Проект являє собою складну фото-карту завдовжки 360 футів (близько 110 м) і висотою у вісім

футів (близько 2,5 м) та служить філософською основою екологічних маніфестів для багатьох наступних їхніх творів. «Цикл Лагуни» – це художнє оповідання, яке розпочинається в Шрі-Ланці зі спостережень за їстівним крабом і закінчується в Тихому океані дослідженнями і описом парникового ефекту. Проект створено для пошуку шляхів виживання планети і демонструє людству необхідність переорієнтації свідомості суспільства на вирішення екологічних проблем. Після виставок у Музеї Джонсона в Корнельському університеті, Музеї мистецтв м. Лос-Анджелеса (США) і парку Ла Віллет в м. Парижі (Франція), проект Гаррісонів придбав Національний центр мистецтва і культури Жоржа Помпіду (м. Париж, Франція), як частину французької колекції. Унікальність проекту Хелен Майер та Ньютона Гаррісонів «Дихаючий простір для річки Сави» (Breathing Space for the Sava River) 1989–1990 рр., полягає в тому, що його було реалізовано на територіях кількох країн об'єднаними зусиллями суспільних громад. Художники разом із представниками громадськості проводили роботи над збереженням природного заповідника із залишками давньої ферми від промислових вторгнень [9]. Гаррісони погодилися на пропозицію доктора Хартмута Ерна допомогти у формуванні природного заповідника, що утворився в унікальному регіоні на занедбаній старовинній фермі. Заповідник поширювався на сотні кілометрів і являв собою останню річкову заплаву такого масштабу з рідкісними видами флори і фауни, яка збереглась в східній Європі, а також проходив територією старовинного землеробського товариства, розташованого біля водно-болотного дубового лісу, який також потребував захисту від вирубки. Гаррісони запропонували захистити заповідник від впливу стічних вод навколишніх ферм коридором природи,

впродовж усієї р. Сави, починаючи від її витоків над м. Люблянню (Словенія) і завершуючи в м. Белграді (Сербія), на річці Дунай. Цей ленд-арт об'єкт демонструє вплив ідеї твору на соціальну свідомість широких мас населення, а також, є прикладом того, як місцеві організації можуть бути заохочені та ініційовані для участі й підтримки масштабного проекту зі збереження навколишнього середовища. Останньою роботою Гаррісонів є маніфест «Форс Мажор» («The Force Majeure») 2007 р., в якому митці наголошують на екологічних проблемах, що призвели до глобального потепління.

Таким чином, в ленд-арті величезного значення набуває *інформаційна концепція*, оскільки використаний природний простір сприймається як цілісне конкретне смислове поле, а горизонт Землі, як полотно художника, – «основа» дій митців. Поняття «ленд-арт» об'єднує величезний діапазон художніх проектів, створених різними авторами з використанням різноманітних підходів, способів та технічних прийомів виконання, проте всі вони поєднуються характерними рисами течії ленд-арту – це твори мистецтва, втілені способом перетворення ландшафтного елементу митцем в арт-об'єкт.

Художники, що працюють у мистецтві ленд-арту, мають особливе концептуальне трактування образотворчих мистецтв, що відтворюються в несподіваних формах. Це може бути інсталяція з каміння посеред потоку гірської річки, або зшите між собою листя дерев, або ж видозмінений ландшафт, на кшталт земляного укріплення, чи штучне створення пагорбів, або, навпаки, тріщин у землі. Це може бути малюнок на піску, який згодом змиє морський прилив, або ж відбиток стопи на снігу. Гілки, листя, дрюччя, каміння, рослини, глину, землю застосовуються місцеві, без зміни та коригування екосистеми. Для досягнення рухливості елементів можливе

використання впливу стихій, наприклад, вітру або води, стати в нагоді можуть і сонячні промені, туман, або ж сніг. Доцільно вважати частиною об'єкту ленд-арту і відверто-приховане втручання митця в ландшафт, яке має на меті вписатися в навколишнє середовище і замаскуватися під нерукотворне явище, гармонічно злитися з оточенням і постати в образі «творіння природи». Митці ленд-арту практично не використовують стандартні художні майданчики для демонстрації своїх творів: музеї, галереї, та інші приміщення, що обумовлено монументальністю творів, які втілюються в межах пейзажу, особливістю матеріалів та явищ, задіяних для реалізації твору, а також відсутністю комерційної складової.

Серед основних завдань ленд-арту слід означити: перевтілення природних об'єктів шляхом імплементації їх в контекст культури та демонстрація цілісної картини світу через твори мистецтва, повної гармонії людини з природою. Митці прагнуть презентувати свої твори таким чином, щоб викликати у глядача відчуття єдності з природою, працюють у такий спосіб, щоб вплинути на емоційний стан глядача для досягнення ідеї твору, наприклад, нагадати, що людина є частиною живого світу, близька до нього і є невід'ємною від нього.

Отже, характерними рисами ленд-арту можна вважати: використання природних матеріалів; ставлення до природи як до полотна художника, або ж твору мистецтва; ілюзорність, плінність та недовговічність мистецьких творів, а також їхня просторова ізоляція; особливе ідеологічне розташування; безпосередня взаємодія з природними елементами; звернення художників до спроб гармонізації понять – минулого і теперішнього, людини і природи. Все перераховане вище виокремлює об'єкти ленд-арту серед творів традиційних видів

мистецтва, але і допомагає у визначенні їх характеристик.

На сучасному етапі мистецтво ленд-арт має активну підтримку в творчій спільноті, роботи провідних митців надихають до наступних звершень і мають авторів послідовників: Дебору Берньє (Debra Bernier), Канада (іл. 4, а); Джеймса Брунта (James Brunt) (іл. 4, б), Джонні Класпера (Johnny Clasper), Великобританія; Понтуса Янсена (Pontus Jansson), Швеція; Леоніда Войцехова, Гліба Вишеславського, Ольгу Гальчинську (іл. 4, в), Федора Тетянича, Валентина Хруща, Україна та багато інших.

Фестивалі ленд-арту користуються популярністю серед сучасних митців, відрізняються широким спектром концептуальних підходів, використанням різноманітних матеріалів, масштабами залучення аудиторії відвідувачів та сценаріями їх проведення. Ленд-арт фестивалі і симпозиуми мають широку географію розповсюдження в світі і на території України: «Promised Land Art Festival», м. Льодс, Польща, 2018 р.; «Landscape» Північний Ютланд, Данія, 2013-2016 рр.; «New Landscape», м. Таоян, Тайвань, 2019 р.; «Llano Earth Art Fest», м. Ллано, США, 2019 р.; «Простір прикордоння», м. Могриця, Україна, 2018 р.; «Синергія», м. Київ, Україна, 2019 р. тощо.

Література

1. Rigaud A. Disorienting Geographies: Land Art and the American Myth of Discovery. *Miranda*, 2012. URL: <http://journals.openedition.org/miranda/2955>; DOI: 10.4000/miranda.2955. (Last accessed: 9.09.19).

2. Ryan L. Art + Ecology: Land Reclamation Works of Artists Robert Smithson, Robert Morris, and Helen Mayer Harrison and Newton Harrison. *Environmental Philosophy*. Vol. 4, No. 1 & 2, Special Issue: Environmental Aesthetics and Ecological Restoration, 2007, 95–116. URL: https://www.academia.edu/20665672/Art_Ecology_The_land_reclamation_work_of_artists_Robert_Smithson_Robert_Morris_Helen_Mayer_Harrison_and_Newton_Harrison. (Last accessed: 9.09.19).

Висновки. Проаналізовано історію та історіографію виникнення ленд-арту, а також, засоби та підходи у творчості провідних його представників. Виявлено різноманітність масштабів і технік, концептуальних підходів, використаних для створення об'єктів. Досліджено способи створення та презентації робіт з метою формування певної суспільної думки, такої, як наприклад, актуалізація екологічних проблем. Мистецтво ленд-арту в історії мистецтв є відносно молодого течією, яка виникла в США, отримала підтримку суспільства, а також численних митців, стала провідною у ХХ ст., і сьогодні має широку географію розповсюдження світом. Поєднуючи садово-паркове мистецтво, ландшафтну архітектуру та образотворче мистецтво, вміщуючи елементи інсталяції та перформансу, ленд-арт має вагомое значення як засіб формування певної соціальної думки в суспільстві, підняття його культурного та еко-свідомого рівня. Отже, цей напрям можна розглядати як один із шляхів естетичного та культурного збагачення нації, як засіб спілкування з глядачем за межами музеїв і галерей, як сучасне концептуальне мистецтво, привнесене в природне середовище для формування певної думки суспільства.

3. Smithson R. The writings of Robert Smithson: essays with illustration. *New York University Press*, 1979. 221 p.

4. Вишеславський Г. А. Ленд-арт у творчості українських митців. *Сучасне мистецтво*. 2017. (випуск 13) С.59-72. URL: <http://sm.mari.kiev.ua/article/view/142219>. (Дата звернення: 9.09.19).

5. Вишеславський Г. А., Сидор-Гібелінда О. В. Термінологія сучасного мистецтва. Означення, неологізми, жаргонізми сучасного візуального мистецтва України. *Terra Incognita*, Париж – Київ. 2010. 416 с.

6. Кохан Н. М. Особенности американского и европейского ленд-арта. *Вісник ХДАДМ*.

Мистецтвознавство. Архітектура. 2006. № 7. С. 53–63.

7. Кохан Н. М. Экология и ленд-арт. Пути решения. *Вісник ХДАДМ. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2009. № 7. С. 39–54.

8. Никоненко Т. М. Эстетична концепція екодизайну. *Проблеми розвитку міського середовища*. Вип. 7. 2012. С. 170–176.

9. Сайт Хелен Майер Гаррисон і Ньютона Гаррисона, Helen Mayer Harrison and Newton Harrison. URL: <http://theharrisonstudio.net/> (Last accessed: 09.09.19).

10. Сайт Енді Голдсворти, Endy GoldsWorthy. URL: <https://www.goldsworthy.cc.gla.ac.uk/>. (Last accessed: 09.09.19).

References

1. Rigaud A.(2012). Disorienting Geographies: Land Art and the American Myth of Discovery , *Miranda*. [in English].

2. Ryan L. (2007). Art + Ecology: Land Reclamation Works of Artists Robert Smithson, Robert Morris, and Helen Mayer Harrison and Newton Harrison. *Environmental Philosophy*. Vol. 4, No. 1 & 2, Special Issue: Environmental Aesthetics and Ecological Restoration. 95-116. [in English].

3. Smithson R. (1979). The writings of Robert Smithson: essays with illustration. *New York University Press*. – 221P. [in English].

4. Vysheslavskyi H.A. (2017). Land art u tvorchosti ukrainykh myttsiv. [Land art in the works of Ukrainian artists]. *Suchasne mystetstvo*. (vyпуск 13).59-72. [in Ukrainian].

5. Vysheslavskyi H. A, Sydor-Hibelynda O.V. (2010).Terminolohiia suchasnoho mystetstva. Oznachennia, neolohizmu, zharhonizmu suchasnoho vizualnoho mystetstva Ukrainy. [The terminology of contemporary art. Definitions, neologisms, jargon of modern visual art of Ukraine]. *Terra Incognita*. Paryzh – Kyiv. – 416. [in Ukrainian].

6. Kokhan N.M. (2006). Osobennosty amerykanskohe i evropeiskoho lend arta. [Features of American and European land art]*Visnyk HDADM. Mystetstvoznnavstvo. Arkhytektura*. № 7. 53–63. [in Russian].

7. Kokhan N.M. (2009). Экология y lend-art. Puty resheniya. [Ecology and land art. Ways of solving].*Visnyk HDADM . Mystetstvoznnavstvo. Arkhytektura*. № 7. 39–54. [in Russian].

8. Nykonenko T. M. (2012). Estetychna kontsepsiia ekodyzhanu. [Aesthetic concept of ecodesign]*Problemy rozvytku miskoho sereдовyshcha*. (vyпуск 7). 170–176. [in Ukrainian].

9. Helen Mayer Harrison and Newton Harrison URL: <http://theharrisonstudio.net/>[in English].

10. Endy GoldsWorthy. URL: <https://www.goldsworthy.cc.gla.ac.uk/> [in English].

ANALYSIS OF CREATIVITY OF THE LEADING ARTISTS OF LAND-ART OF THE 20TH CENTURY

GALCHINSKA O. S.¹, GAMALIA K. O.², PASHKEVYCH K. L.¹

¹*Kyiv National University of Technologies and Design*

²*National Academy of Fine Arts and Architecture*

Purpose of the article is to research the distinctive features of the works of leading artists of land-art of XXth century, the analysis of their place and contribution to the overall development of culture, as well as the impact of work on the creative artists today.

Methodology. The methodological basis of the study is a systematic approach, methods of comparative-historical and art analysis.

Results. Works of the leading artists of land-art of the XXth century were considered as part of the the goal. It is confirmed that the source of

АНАЛИЗ ТВОРЧЕСТВА ВЕДУЩИХ ХУДОЖНИКОВ ИСКУССТВА ЛЕНД-АРТ XX ВЕКА

ГАЛЬЧИНСКАЯ О. С.¹, ГАМАЛИЯ К. А.², ПАШКЕВИЧ К. Л.¹

¹*Киевский национальный университет технологий и дизайна*

²*Национальная академия изобразительного искусства и архитектуры*

Целью статьи является изучение отличительных особенностей работ ведущих художников ленд-арта XX века, анализ их места и вклада в общее развитие культуры, а также влияние работ на творчество современных художников.

Методология. Методологическая основа исследования – системный подход, методы сравнительно-исторического и художественного анализа.

Результаты. В статье рассматривается творчество ведущих художников ленд-арта XX века в рамках обозначенной цели. Подтверждено, что источником вдохновения для художников земельного искусства

inspiration from artists of land art is nature, its phenomena, as well as human, his inner world and interaction with the environment. Defined the special significance of the information component in the land-art, as natural space and Earth's horizon is perceived by the artist as a coherent concrete semantic field. It was analysed that the concept of land-art combines a huge range of artistic projects created by the authors using different approaches, techniques and Ways of execution, but all of them are combined with common origin – to transform an element of a natural landscape into an art object. Methods of creation and presentation of viewer work in order to form a certain public opinion are researched.

Scientific novelty consists in defining the peculiarities of the approaches and means for the creation of art objects of land-art as manifests by artists who turn to society in order to form public opinion and to attract attention to social and environmental problems of mankind.

Practical significance is that the materials presented, their analysis and generalization can be used in scientific researches devoted to development of art of land art and also in definition of the creative influence of leading artists of land art of XX century on the activity of contemporary artists for further implementation in author's creative projects.

Keywords: *design, art, ecology, ecodesign, culture, creative projects.*

является природа, ее явления, а также человек, его внутренний мир и взаимодействие с окружающей средой. Определено особое значение информационной составляющей в искусстве ленд-арт, так как природное пространство и горизонт Земли воспринимаются художником как целое конкретное семантическое поле. Концепция земельного искусства анализируется огромным спектром художественных проектов, созданных авторами с использованием различных подходов, приемов и методов исполнения, но все они объединяются общим происхождением – трансформацией художником элементов природного ландшафта в арт-объекте. Изучены методы создания и представления работ зрителю для формирования определенного общественного мнения.

Научная новизна заключается в определении особенностей подходов и средств создания произведений искусства ленд-арт в качестве манифестов художников, обращающихся к обществу с целью формирования общественного мнения и привлечения внимания к социальным и экологическим проблемам человечества.

Практическая значимость. Представленные материалы, их анализ и обобщение могут быть использованы в научных исследованиях, посвященных развитию искусства ленд-арт, а также в определении влияния ведущих художников ленд-арт XX века на деятельность современных художников для дальнейшей реализации авторских творческих проектов.

Ключевые слова: *дизайн, искусство, экология, экодизайн, культура, творческие проекты.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРІВ:

Гальчинська Ольга Сергіївна, аспірантка, факультет дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-3030-6911, **e-mail:** galchynska.os@knutd.com.ua

Гамалія Катерина Миколаївна, д-р мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії та історії мистецтва, Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, ORCID 0000-0002-8982-2005, **e-mail:** gamaleya@ukr.net

Пашкевич Калина Лівіанівна, д-р техн. наук, професор, професор кафедри ергономіки і проектування одягу, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0001-6760-3728, Scopus 57191851112, **e-mail:** kalina.pashkevich@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Гальчинська О.С., Гамалія К.О., Пашкевич К.Л. Аналіз творчості провідних митців ленд-арту XX століття. *Art and design*. 2019. №3. С. 48-57.

Citation APA: Galchynska, O. S., Gamalia, K. O., Pashkevych, K. L. (2019) Analysis of creativity of the leading artists of land-art of the 20th century. *Art and design*. 3. 48-57.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.3.5>